

ዳኞች፡-አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

አብዬ ካሣሁን

እትመት አሰፋ

አመልካች፡- ወ/ሮ አዜብ ታምሩ - የቀረበ የለም

ተጠሪ፡- አቶ ደጀኔ ዘውዴ - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የፍቺ ውሳኔን ተከትሎ የተነሳ የንብረት ክፍያ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን አመልካች አቤቱታቸውን ለዚህ ችሎት ያቀረቡት በኮፌሌ ወረዳ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 10991 በ27/06/2006 ዓ.ም ተሰጥቶ በምዕራብ አርሲ ዞን ክፍተኛ ፍርድ ቤት እና በኦሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበርችሎት እንደቅደም ተከተሉ በመዝገብ ቁጥር 20374 በ23/07/2006 ዓ.ም. እና በመዝገብ ቁጥር 184251 በ05/10/2006ዓ.ም በትዕዛዝ የጸናው ውሳኔ በከፊል መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በማለት ነው፡፡

የጉዳዩን አመጣጥ በተመለከተ ግራ ቀኙ በንብረት ክርክር ላይ እያሉ አመልካቿ ክሳቸውን ለማሻሻል እንዲፈቀድላቸው ጠይቀው በተፈቀደላቸው መሰረት በ07/04/2006 ዓ.ም የተሻሻለ ክስ ማቅረባቸውን፣የተሻሻለው ክስ ይዘትም ቀደም ሲል በቀረበው የንብረት ዝርዝር ውስጥ ግራ ቀኙ በጋብቻቸው ውስጥ ያፈሩት ሆኖ ነገር ግን በህጻን ረድኤት ደጀኔ ስም የሚታወቀው 200 ካ.ሜ ይዘታ ያለው ቤት ያልተካተተ መሆኑን የሚገልጽ ሆኖ ክፍፍሉ በዚህ ቤት ላይ ጭምር እንዲካሄድ የሚጠይቅ መሆኑን፣ተጠሪው የተሻሻለው ክስ ቅጂ ደርሶአቸው በ10/04/2006 ዓ.ም. በሰጡት አስተያየት የተሻሻለው የንብረት ዝርዝር ክርክሩን ወደኋላ የሚመልሰው በመሆኑ ውድቅ ተደርጎ በቀድሞው ክስ መሰረት ክፍፍሉ እንዲፈጸም መጠየቃቸውን፣ፍርድ ቤቱም የተጠሪውን

ክርክር ተገቢ አድርጎ በመቀበል አመልካች አሁን የክፍፍል ጥያቄ ያቀረቡበትን ቤት በመጀመሪያው ክላቸው አካተው ማቅረብ ሲችሉ ሌላ ንብረት አካተው ማቅረባቸው የፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 216 (3) ድንጋጌን የሚቃረን መሆኑን ገልጾ ጥያቄውን ውድቅ በማድረግ ክፍፍሉ በቀደመው የንብረት ዝርዝር መሰረት እንዲቀጥል ትዕዛዝ መስጠቱን እና በክልሉ የበላይ ፍርድ ቤቶችም ተቀባይነት ያገኘው ይኸው ውሳኔ መሆኑን የመዝገቡ ግልባጭ ያመለክታል።

የአመልካቿ የሰበር አቤተታ ተመርምሮ በዚህ ጉዳይ አመልካች በፍርድ ቤቱ ፈቃድ ክሱን ካሻሻሉ በኋላ አዲስ ጥያቄን ያካተተ ስለሆነ ጉዳዩን ወደኋላ የሚመልስ ነው በማለት ማሻሻያው ውድቅ የመደረጉን አግባብነት ተጠሪው ባሉበት ለማጣራት ይቻል ዘንድ ጉዳዩ ለሰበር ክርክር እንዲቀርብ በመደረጉ ግራ ቀኙ የጽሁፍ ክርክር ተለዋውጠዋል። የጉዳዩ አመጣጥ እና የክርክሩ ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት መሆን አለመሆኑን ለክርክሩ ከተያዘው ነጥብ አንጻር መርምረናል።

በዚህም መሰረት ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት በማናቸውም ጊዜ ወይም ፍርድ ቤቱ ተገቢ ሆኖ ካገኘው ተከራካሪ ወገኖች ክላቸውን እንዲያሻሽሉና ክርክራቸውን እንዲለውጡ ሊፈቅድላቸው እንደሚችል በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 91(1) ስር ተመልክቶአል። ፍርድ ቤቱ የዚህ ዓይነቱን ፈቃድ የሚሰጠውም የክሱን መሻሻል ተገቢ እና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ስለመሆኑም ከዚህ ድንጋጌው አጠቃላይ ይዘትና መንፈስ መገንዘብ ይቻላል። በዚህ ሁኔታ ክሱ እንዲሻሻል ከተፈቀደ በኋላ ተሻሽሎ የቀረበው ፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ ከሰጠበት አግባብ ውጪ መሆኑ ካልተረጋገጠ በቀር ክሱ ውድቅ ሊደረግ የሚችልበት አግባብ የለም። በተያዘው ጉዳይ አመልካች ክሱን አሻሽለው ያቀረቡት በፍርድ ቤቱ በተፈቀደላቸው መሰረት መሆኑ አላከራከረም። የክሱ መሻሻል ጉዳይ ክርክሩን ወደ ጎላ የሚመልሰው ነው የሚል ከሆነ ፍርድ ቤቱ መጀመሪያውን የማሻሻያ ትዕዛዝ መስጠት አልነበረበትም። ክሱ የሚሻሻልባቸው ነጥቦች ተገቢነት ደግሞ መመርመር ያለበት የማሻሻያ ትዕዛዙ ከመሰጠቱ በፊት እንጂ ክሱ ተሻሽሎ ከቀረበ በኋላ አይደለም። ክሱ ተሻሽሎ የቀረበው ፍርድ ቤቱ ፈቃድ ከሰጠበት ነጥብ ውጪ ስለመሆኑ ፍርድ ቤቱ በውሳኔው ላይ አልገለጸም። ተጠሪውም የዚህ ዓይነት ክርክር አላቀረቡም። ይህም አመልካች ክሱን የሚያሻሽሉበት ነጥብ ትዕዛዙ ከመሰጠቱ በፊትም ይታወቅ የነበረ መሆኑን መገንዘብ የሚያስችል ነው። በመሆኑም ፍርድ ቤቱ ክሱ ተሻሽሎ ከቀረበ በኋላ በተሻሻለው ክስ መሰረት ክርክሩን መቀጠል ሲገባው ተጠሪው ያቀረቡትን መቃወሚያ ተቀብሎ በመጀመሪያው ክላቸው አካተው ማቅረብ ሲችሉ በተሻሻለው ክስ ሌላ ንብረት አካተው ማቅረባቸው የፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 216 (3) ድንጋጌን የሚቃረን ነው በማለት በተሻሻለው ክስ የተጠየቀውን የተጨማሪ ንብረት ክፍያ ጥያቄ ውድቅ በማድረግ የሰጠው ውሳኔ የፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 91 ድንጋጌን ትክክለኛ ዓላማ፣ ይዘት እና አፈጻጸም መሰረት ያደረገ ነው ለማለት የሚቻል ሆኖ

አልተገኘም። የክልሉ የበላይ ፍርድ ቤቶችም ጉዳዩን ከዚህ አንጻር ተመልክተው ማረም ሲገባቸው ተቀብለው ማጽናታቸው ተገቢ ሆኖ አልተገኘም።

ሲጠቃለል አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ በከፊል መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት እና ሊታረም የሚገባው ሆኖ በመገኘቱ የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል።

ው ሳ ኔ

1. በኮፊሌ ወረዳ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 10991 በ27/06/2006 ዓ.ም. ተሰጥቶ በምዕራብአርሲ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና በኦሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበርችሎት እንደቅደም ተከተሉ በ/መ ቁጥር 20374 በ23/07/2006 ዓ.ም እና በመዝገብ ቁጥር 184251 በ05/10/2006 ዓ.ም. በትዕዛዝ የጸናው ውሳኔ በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 348 (1) መሰረት ተሻሽሏል።
2. አመልካች በፍርድ ቤቱ ፈቃድ አሻሽለው ያቀረቡትን ክስ ውድቅ በማድረግ የተሰጠው የውሳኔ ክፍል ተሸሯል።
3. የኮፊሌ ወረዳ ፍርድ ቤት አመልካች አሻሽለው ያቀረቡትን ክስ መሰረት አድርጎ ክርክሩን በመቀጠል ተገቢውን ውሳኔ እንዲሰጥበት በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 343 (1) መሰረት ጉዳዩን መልሰንለታል።
4. የውሳኔው ቅጂ ተገቢውን መፈጸም ያስችለው ዘንድ ለኮፊሌ ወረዳ ፍርድ ቤት፣ እንዲያውቁት ደግሞ ለምዕራብ አርሲ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና ለኦሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ይላክ።
5. ቀሪው የውሳኔ ክፍል አልተነካም።
6. የሰበር ክርክሩ ያስከተለውን ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።
7. ውሳኔ ያገኘ ስለሆነ መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ት/ጌ